

РЕЦЕНЗИЯ

за участие в конкурс за академична длъжност „Професор“, обявен от
Медицински Университет Варна
на

Доц. д-р Зорница Иванова Златарова д.м.н

от акад. д-р Петя Василева – д.м.н.

По конкурса за АД „Професор“ (Заповед № Р-109-290) към Катедра „Очни болести и зрителни науки“ ми бяха предоставени документите и научните трудове на Доц. Зорница Иванова Златарова д.м.н. – Началник на консултативно-диагностичен блок СБОБАЛ-Варна ЕООД

Доц. Зорница Иванова Златарова е родена през 1969 г. във Варна. През 1987 година завършва Втора математическа гимназия „Д-р Петър Берон“ в град Варна с златен медал, а след това с отличен успех и Медицински университет- Варна. От 1994 година е практикуващ лекар. Специализацията си по очни болести провежда в Медицински университет Варна на базата на Очна болница под формата на клинична ординатура. Тя придобива специалност по Очни болести през 1999 г.

Доц. Златарова провежда редица специализации в чужбина с различна продължителност: очно банкиране в Тампа, Флорида, САЩ (1999г.), три в Мюнхен, Германия - съдови заболявания на ретината, диабетна ретинопатия, сенилна макулна дегенерация и лазер терапия (2002г.), злокачествени тумори на клепачите (2006г., 2017г.), както и специализации със стипендии от Европейското дружество по офталмология, Световен съвет по офталмология и ORBIS International. През 2017г. провежда специализация от Европейското дружество по офталмология за преподаватели от ЕС. Важна роля за научното и професионално ѝ развитие има и участието ѝ в специализирани курсове у нас и в чужбина: по естетична блефаропластика (2008г., София), окулопластична хирургия (2014г., Будапеща), естетична офталмология (2016г., Варна), лакримална, орбитална и пластична хирургия (2017г., Малта), пластична и реконструктивна хирургия (2017г., Мюнхен). Тя се включва и в редица курсове за повишаване на квалификацията и като офталмолог и хирург. Доц. Златарова притежава и диплома по здравен мениджмънт от МУ-Варна.

След зачисляване като свободен докторант към катедра „НХ, УНГ и очни болести“ в МУ-Варна, тя подготвя и защитава докторат на тема “Злокачествени тумори на клепачите – разпространение, клинично-морфологични характеристики и хирургично лечение“ за научното звание „доктор“ (2007г.). Доц. Златарова продължава активната си научна дейност в тази насока и за период от 10 години подготвя и защитава дисертационен труд на тема „Реконструктивна хирургия на клепачите при промяна в позицията им и след екстракция на тумори“, въз основа на който ѝ е присъдено званието „доктор на медицинските науки“ (2017г.).

Клиничната дейност в офталмологията на доц. Златарова е непосредствено свързана с нейните научни интереси – реконструктивна хирургия на клепачите, съдови и дегенеративни заболявания на ретината, офталмоонкология, глаукома. Доц. Златарова въвежда в практиката нови хирургични техники при хирургията на клепачите, и

активно участва във въвеждането на нови диагностични и терапевтични процедури при диагностиката и лечението на съдовите и дегенеративни заболявания на окото.

Познавам задочно учебната работа на доц. Златарова. Тя е избрана за редовен асистент в Катедрата по „Неврохирургия, УНГ и очни болести“ към МУ-Варна (2008г.) и за „главен асистент“ (2009г.). След конкурс заема академичната длъжност „доцент“ към Катедра по очни болести и зрителни науки (2012г.).

Доц. Златарова изнася лекции и ръководи упражнения на студенти по медицина и дентална медицина (включително чуждоезиково обучение на английски език), на студенти по специалностите „медицинска сестра“, „акушерка“, „медицински оптик“ и „оптометрист“, обучение на специализанти и докторанти, както и теоретично и практическо обучение на специалисти офталмолози по високо-специализирани дейности – лазери в офталмологията и ФА. Тя е научен ръководител на четирима докторанти и 4 специализанта. Учебно-преподавателската ѝ дейност включва изготвяне на учебни програми и лекции по очни болести, изработване на тестове за провеждане на семестриални изпити, както и участие в изпитни комисии – семестриални изпити, държавен изпит за специалност „Очни болести“, държавен изпит за магистър „Оптометрист“, държавен изпит за професионален бакалавър „медицински оптик“, изпити за зачисляване в редовни докторантура и изпити за заемане на АД „асистент“. Тя участва и в Програмен съвет по оптометрия към Факултет по обществено здраве, МУ-Варна. Справката на МУ Варна демонстрира учебна натовареност, значително превишаваща изискваната за заемането на академичната длъжност „професор“ по настоящия конкурс. Като допълнителна характеристика за преподавателската дейност на доц. Златарова споделям изказани мнения от специализанти и млади лекари за нея като интересен и убедителен лектор.

Основните насоки в научноизследователската работа на доц. Златарова са свързани с научно-приложната офталмология, включваща профилактика, диагностика и лечение на очните заболявания.

За конкурса кандидатката представя 60 публикации в пълен текст, от които 10 са в международни списания на английски език (7 след АД „Доцент“), а 50 в български научни списания (22 след АД „Доцент“). Тя е първи автор на 36 от посочените трудове. Три научни публикации са от монографии и учебници, 2 - авторефератите на дисертационни ѝ трудове, а 26 доклада са публикувани като резюмета в български и международни сборници и списания. Доц. Златарова има 2 монографии и участие с 5 глави в един учебник.

Предоставената библиотечна справка от МУ-Варна показва, че приложените трудове са цитирани общо 24 пъти – 14 в чуждестранни източници и 10 в български. Общият импакт фактор на трудовете на доц. Златарова е 9.716, от който 8,796 е от публикации след АД „Доцент“.

Тя е участвала в 67 научни форуми: 47 национални (27 след АД „Доцент“) и 21 международни (13 след АД „Доцент“).

Основните направления на научните трудове на доц. Златарова са тумори на клепачите (22 публикации), имунохистологично изследване при болни с карцином на клепача (7 публикации), реконструктивна хирургия на клепачите (17 публикации),

първични и метастатични тумори на окото и околоочната област (7 публикации), глаукома (10 публикации), диабетна ретинопатия (8 публикации), макулна дегенерация, свързана с възрастта (6 публикации), диагностика и лечение на заболявания на ретината (7 публикации) и очни проблеми при работа с видеотерминали (3 публикации).

Научната дейност на Доц. Златарова включва и активно участие в множество научни организации. Тя заема ръководни позиции като член на УС на Българското глаукомно дружество и Председател на УС Секция медицина към Съюза на учените в България. Кандидатката е член на Българското дружество по офталмология, Съюза на очните лекари в България, Североизточното офталмологично дружество, а в чужбина – на Европейското дружество по катарактална и рефрактивна хирургия и Euretina.

Доц. Златарова участва в редакционните колегии на три научни списания - „Глаукоми“, „Български офталмологичен преглед“ и „Известия на Съюза на учените – Варна, Серия Медицина и екология“. Тя е рецензент на публикации за научните списания „Български офталмологичен преглед“, „Scripta Scientifica Medica“, „Journal of IMAV“, „Asia-Pacific Journal of Ophthalmology“. Била е рецензент на една дипломна работа и една монография.

Доц. Златарова е носител на награда от участието си в 110th Конгрес на немското офталмологично дружество.

Представените научно разработки на доц. Златарова съдържат значителни приноси с теоретичен и предимно приложен характер.

Основните приноси на доц. Златарова са в областта на клепачните тумори: епидемиологичните данни, общата характеристика на болестния процес, като приемам за най-важни за практиката данните за рисковите фактори, довели до увеличаване на заболяемостта, свързани и с променената възрастова структура на населението (1996 – 2003г.).

Втората група приноси се съдържат в проучванията ѝ върху хирургическото лечение на злокачествените клепачни тумори за периода 1999-2015г. с анализ на различните видове тумори, демографските характеристики на оперираните болни и оценка на използваните от кандидатката хирургични методи. Важните за практиката данни за ролята на резекционните линии при т.нар. „абластична хирургия“ и значението им за проучването на риска от рецидиви при клепачните тумори представляват значителен научно-приложен принос. Приемам за значим принос и въведения в практиката алгоритъм за съвременен подход при диагностиката и хирургическото лечение на немеланотичните злокачествените тумори на клепача. Голямо дидактично значение има оформянето и публикуването на тези проучвания в монография, включваща и актуализираната международна класификация и стадирането на тези тумори, оценката на рисковите фактори и диференциална диагноза.

С предимно научен характер, макар и с потенциални възможности за практическо приложение, са резултатите ѝ от имунохистохимичните изследвания върху матрикс-металопротеинази (MMP) при клепачните тумори и техните тъканни инхибитори. Наблюденията ѝ върху нарушения баланс, който благоприятства туморната инвазия и разпространение биха могли да бъдат използвани като маркери за прогноза на протичането и опасността от развитие на рецидиви, което представлява

световен проблем. Приносен характер има установената статистически достоверна зависимост между повишената експресия на MMP-9 в туморните гнезда и на инхибиторите в стромата на ТИМMP-1, както и значението им за развитие на постоперативен рецидив. Установен е и най-голям относителен дял на рецидивите при случаите с умерена и силна експресия на MMP-9, 13 и ТИМР-1 в стромата при базоцелуларния карцином на клепача.

Доц. Златарова се наложи през последните години като признат експерт в реконструктивната хирургия на клепачите, особено при злокачествен процес. Тя е новатор при внедряване на хирургически техники и извършва задълбочен научен анализ на ефекта от приложението им. Приемам за значим принос в това направление на нейната активна хирургическа дейност през последния 10 годишен период, в който въвежда редица съвременни техники на хирургическо лечение при нарушение на положението на клепачите (особено значими в детска и напреднала възраст), като утвърждава приети хирургически методи и въвежда нови модификации. Приносен характер имат и значимите успехи на кандидатката при трансплантация на свободна кожа, както и при двуетапната хирургия при лечение на злокачествени тумори. Получените от кандидатката резултати са оформени в издадената монография „Хирургия на клепачите” (2018г., Варна), с която, съм убедена, всички членове на научното жури са се запознали с удоволствие. Приемам също за приноси дидактичните ѝ умения, безупречния стил на изложението, стегнатата и ясна мисъл при представянето на убедителните резултати, както и заемането на лична позиция по спорни въпроси при забележително познаване на съществуващата литература. Принос е и оформянето на заключителни обобщения във въведената от нея страницата и „Най-важното”.

Доц. Златарова проявява интерес и към казуистиката и описва сравнително рядко срещани в нашата практика първични и метастатични тумори, което е извънредно важно за ежедневната ни дейност и обогатява диференциалната диагноза при трудни случаи (включително с описани за пръв път у нас казуси).

Кандидатката не пренебрегва в своята ежедневна, отговорна роля като Ръководител на консултативно-диагностичен блок СБОБАЛ-Варна ЕООД трите основни социални очни заболявания: глаукома (с водеща роля за пълна слепота при възрастни над 60 години), усложненията на диабетната ретинопатия (ДР) - на първо сред ослепелите в активна възраст, както и възрастовата дегенерация на макулата (МДСВ) - основна причина за увреждане на централното зрение и влошаване на качеството на живот.

Доц. Златарова е получила признание за важната си научно-приложна дейност при глаукомата с включването и като член на УС на Българското глаукомно дружество. Приемам за значителен принос ролята ѝ в организиране на ежегодни скринингови програми за глаукома с демографски анализ на проучените блони, оценка на рисковите фактори и на чувствителността и специфичността на използваните диагностични методи по време на скрининга. Тя извършва първо по рода си детайно проучване върху качеството на живот на болните с първична откритоъгълна глаукома.

Принос е навременното въвеждане в практиката приложение на анти-VEGF медикаменти при диабетен макулен оток, въз основа на световно признатата промяна в парадигмата за лечението на това заболяване. Тя е проявила значително умение за

работа в интердисциплинарен екип с изградени връзки с ендокринолози и с Асоциацията на диабетиците в гр. Варна. Заслуга представлява и активната и лекторска дейност пред колеги и болни от диабет. Важен практически принос е организирането и провеждането от нея на скринингови програми за ранно откриване на ДР с анализ на основните рискови фактори и с търсене на възможности за приложение на изобразителни методи върху ранните микроструктурни промени в ретината. От значение са и диагностичните проучвания на доц. Златарова свързани с МДСВ – заболяване с нарастваща социално-икономическа тежест в нашето общество. Отново поздравявам доц. Златарова за оригиналния и принос в описанието на рядко срещани заболявания на ретината, някои описани за пръв път у нас. Подчертавам значението на разработките и върху възникването на очните проблеми (включително върху ролята на рефракционните аномалии) при работа с видеотерминали, особено във връзка с въвеждането на различни електронни устройства в училище.

Всички разработвани от доц. Златарова проблеми имат извънредно динамично развитие и броя на свързаните с тях публикации непрекъснато нараства. Проследяването и осмислянето им представлява тежка интелектуална задача, с която тя се справя отлично в областта на клепачната и околоочната хирургия.

Познавам доц. Златарова от около 15 години като способен клиницист, талантлив и упорит млад учен със значителни научни и практически постижения. Тя извършва отговорна преподавателска дейност с голям обем и разнообразен характер, и демонстрира неоспорими дидактически умения. Доц. Златарова заслужено е получила признание сред водещите експерти в областта на заболяванията на клепачите и хирургическото им лечение. Автор е на убедителен брой публикации и на две монографии по темата.

Доц. Златарова напълно отговаря на изискванията на МУ-Варна за заемане на академична длъжност „Професор”. Въз основа на извършения анализ на научните трудове, приносите от различен характер, съдържащи се в тях, преподавателската и учебна дейност на доц. Златарова, най-категорично и убедено препоръчвам избирането ѝ за АД „Професор”.

Дата: 17.09.2018г.

Рецензент:

Акад. Петя Василева